

مقام نماز در اسلام

نویسنده : محمدصبور البخاري

سني بوک - کتابخانه مجازی اهل سنت

www.SunniBook.net

-
- [مقام نماز در اسلام](#)
 - [معرفت نماز و فرضیت آن](#)
 - [تاریخ فرض شدن نماز و اهمیت آن در حیات شخصی و اجتماعی](#)
 - [منفعت‌های اخروی نماز](#)
 - [عاقبت سیستمی در نماز](#)
 - [حکم بی نماز نزد امامان اهل سنت و جماعت](#)
 - [نماز مطلوب](#)
-

مقام نماز در اسلام

در این رساله معرفت نماز، اهمیت آن در حیات فردی و اجتماعی مسلمان، حکم آن، اجر ثواب گذاردنش، گناه و عذاب بی نمازی و دیگر مسائل مربوط به نماز ان شاء الله بیان می گردد.

[فهرست](#)

معرفت نماز و فرضیت آن

معنای لغوی نماز دعای خیر می باشد چنانی الله سبحانه و تعالی پیغمبرش را می فرماید: (وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ) > صلات فریست بر آنان , (یعنی در حقشان دعای خیر نما). به درستی دعای خیر تو برایشان باعث وقار و بردباری است. > اما در شریعت نماز آن گفتنی ها و کردنیهای را گویند، که الله تعالی آن را فرموده و پیغمبرش طریقه ادایش را تعلیم داده است. آن با تکبیری یعنی: الله اکبر شروع گردد و با تسلیم یعنی سلام دادن خاتمه پذیرد. فرض بودن نماز به امر الله تعالی و با فرموده های پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) و به اجماع و اتفاق امت اسلامی ثابت گردیده است. در قرآن کریم الله تعالی چنین دستور می دهد: (قَافِلِمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ

وَأَعْتَصِمُوا بِاللَّهِ هُوَ مَوْلَاكُمْ فَنِعْمَ الْمَوْلَى وَنِعْمَ النَّصِيرُ) "الحج: الآية 78" (پس بر پا دارید نماز را و بدهید زکات را و چنگ برنید به الله: (یعنی از وی مدد بخواهید و به وی توکل نمایید یعنی به مددش اعتماد کنید) الله سبحانه وتعالی مددگار شما است. او بسیار مددگار نیک و یاری کننده خوبی است.) در جای دیگر می فرماید: (إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا) "النساء: الآية 103" ترجمه:- نماز بر مؤمنان فرضی است، که وقتش معین کرده شده می باشد. اما رسول الله - صلی الله علیه وسلم- چنین فرموده اند: (بنی الإسلام علی خمس شهادات أن لا إله إلا الله و أن محمدا رسول الله و اقام الصلاة و إيتاء الزكاة و صوم الرمضان وحج البيت من استطاع إليه متفق عليه" ترجمه :- بنیاد اسلام عبارت از پنج چیز است: شهادت دادن به این، که به غیر از الله تعالی دیگر هیچ خدای وجود ندارد. و این، که محمد- صلی الله علیه وسلم- بنده و فرستاده او است. و برپا داشتن نماز و دادن زکات و روزه داشتن ماه رمضان و خانه الله تعالی را حج کردن از برای کسی، که قدرت آن جا رفتن را داشته باشد.

فهرست

تاریخ فرض شدن نماز و اهمیت آن در حیات شخصی و اجتماعی

اهل سیرت بر این اند، که نماز در شب معراج رسول اکرم - صلی الله علیه وسلم - به نزد پروردگار فرض گردیده است. تاریخ آن را تقریباً پنج سال قبل از هجرت می گویند، که این به بیست و هفتم ماه رمضان سال 616 میلادی: یعنی به سال هشتم آشکار شدن نبوت محمد - (صلی الله علیه و سلم) - برابر می آید. حکمت در فرضیت بودن نماز این است، که علاقه بنده را با پروردگارش مستحکم می کند و او بسبب ادا کردن نماز خالق مهربانش را شکر سپاس می گوید. این عمل سبب راضایت پروردگار شده او تعالی این بنده شکر گذارش را از نعمتهای دنیوی و اخروی بهرور می سازد.

در نتیجه بنده سعادت مندی دو عالم را نایل گردیده از بد بختی دنیا و آخرت رهای می یابد. الله سبحانه و تعالی می فرماید: (لأن شكرتم لأزيدنكم و لأن كفرتم إن عذابي لشديد) یعنی اگر شکر گذار گردیدید البته نعمتهایم را به شما افزون خواهم کرد. و اگر ناسپاسی کردید پس بدانید عذاب من بسیار سخت می باشد). اما آن منفعتهای شخصی، که نماز گذار به سبب خواندن نماز کسب می کند این است، که اگر آن را با اخلاص بخواند همیشه در بالای خود الله سبحانه وتعالی را نظارت کننده می بیند. در نتیجه خوف می برد، که به کار ناروای دست بزند و لجام نفس

سرکش را به جانب کارهای خیر می گرداند از جانب خود الله تعالی او را برای انجام دادن کارهای نیک قوت می دهد و براه راست هدایتش می کند. چنانی او تعالی می فرماید: (وأقم الصلاة إن الصلاة تنهى عن الفحشاء والمنكر) (العنکبوت: 45) یعنی: و برپا ب دار نماز را! بدرستی نماز از کارهای بی حیایی و ناپسند منع می نماید) در بعضی روایتها باسند مرفوع وموقوف چنین آمده است: (من لم تنهه صلاته عن الفحشاء والمنكر لم تزده من الله إلا بعدا وفي رواية فلا صلاة له) رواه الطبراني وغيره مر فوعا وموقوفا) هرکه را نمازش از کارهای بی حیایی و ناپسند منع ننماید او را از الله تعالی به جز دوری دیگر چیزی نتیجه نباشد. ودر روایتی چنین آمده، که نمازش درست نشود. چون مسلمان عاقل و مخلص همیشه می کوشد تا هیچ کار بدی را انجام ندهد تا نمازش نزد خداوند نامقبول نشود. زیرا او خوب می داند، که الله تعالی نماز را سبب نجات او گردانیده است وگر نه الله تعالی هیچ احتیاجی به نماز وی ندارد. خواندن نماز چیزی را در ذات وصفات الله تعالی زیاد نه کند و نخواندنش چیزی را از او کم نکند. اما فایده های اجتماعی نماز بسیار بزرگ اند. آن جامعه، که افراد آن واقعا نماز گذار باشند هرگز به کارهای بد دست نزنند. درچنین جامعه فضای دوستی ومحبت واتحاد و برادری حکم فرما خواهد بود، و افراد آن در امنیت و برکت حیات بسر خواهند برد. چون همگی در صف نماز استاده می شوند آن صفی است، که شاه و گدا در يك قطار می استند و هرروز چند مراتبه همدیگرا می بینند و از احوال همدیگر باخبر می شوند. آنچنان که گفتیم يك شمه ای از منفعتهای بزرگ نماز در این عالم فانی است، اما در موضوع منفعتهای اخروی آن ان شاءالله سخن خواهیم راند.

فهرست

منفعتهای اخروی نماز

این منفعتها دو قسم می باشند: 1- بخشش گناهان 2- نایل گردیدن به نعمتهای فراوان و بی انتهای الله سبحانه وتعالی. اما قسم اول این منفعتها چنانی گفتیم بخشش گناهان است، که در این موضوع رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) می فرماید: (الصلوات الخمس والجمعة إلى الجمعة ورمضان إلى رمضان مكفرات لما بینهن إذا اجتنبت الكبائر) (رواه مسلم) گذاریدن پنج وقت نماز وازجمعه تا نماز جمعة دیگر و رمضان تا رمضان دیگر این همه جبران کننده های می باشند، گناهان در بین ادای يك نماز تا ادای نماز دیگر یا بین رمضان يك سال تا رمضان سال دیگر محو و نیست می سازند. به شرط این، که گناهان کبیره، مثل قتل به ناحق، زنا وغیر صادر نکرده

باشد. در حدیث دیگر رسول اکرم صلی الله علیه وسلم می فرماید: (أريتكم لو أن نهرًا بباب أحمد كم يغتسل فيه يوم خمسا هل يبقى من درنة شيء؟ قالوا لا يبقى من درنة شيء قال: فذاك مثل الصلوات الخمس يمحو الله بهن الخطايا) (متفق علیه) یعنی: (بگوئید، که اگر يك نهر آبی از نزد دروازه هر یکی از شما جاری باشد و او در آن هر روز پنج مرتبه بدنش را بشوید، آیا چرکی در بدنش باقی می ماند؟ اصحاب کرام گفتند: چرکی در وی باقی نخواهد ماند. رسول اکرم صلی الله علیه وسلم فرمود: این بگذاریدن پنج وقت نماز شباهت دارد، که به سبب آن الله تعالی گناهان را محو می گرداند). مفهوم این حدیث شریف این است، که نماز در يك روز پنج مراتب از گناه پاک می سازد. عبدالله ابن مسعود روایت کند، که مردی گناهی صادر کرد. به این طریقه، که زنی را بوسه کرد. بعد این نزد رسول الله (صلی الله علیه وسلم آمده از گناه کرده اش خبرداد. در این حال الله تعالی آیت (أقم الصلاة طرفي النهار وزلفا من الليل إن الحسنات يذهبن السيئات) یعنی: برپا دار نماز را در دو طرف روز و ساعتی چند شبانه به درستی عبادتها گناهان را دور می سازند. بعد نزول این آیت آن مرد از رسول الله (صلی الله علیه وسلم) پرسید: این بخشش به گذاریدن نماز تنها برای من است یا برای همه؟ رسول الله صلی الله علیه وسلم گفتند: برای همه امت من می باشد. اما قسم دوم منفعتهای آخری این نایل شدن به نعمتهای پروردگار است. رسول الله صلی الله علیه وسلم می فرماید (صلوا خمسكم و صوموا شهرکم وأدوا زكاة أموالکم و أطيعوا ذا أمرکم تدخلوا جنة ربکم) (رواه أحمد والترمذي وقال حسن صحيح) یعنی (پنج وقت نمازتان را بگذارید و ماه رمضان را روزه بدارید و زکات مالهایتان را ادا کنید و امیر خود را اطاعت نمایید. به بهشت پروردگارتان می درآیید. در حدیث دیگری آمده است) ما من مسلم يتوضأ فيحسن وضوءه ثم يقوم فيصلي ركعتين مقبلا عليهما بقلبه و وجهه إلا وجبت له الجنة (رواه مسلم) یعنی: (هر مسلمانی، که طهارت را نيك انجام بدهد، سپس دو رکعت نماز بخواند، البته به فضل کرم الله تعالی به جنت درآید. اما آن نعمتهای بی بها و جاودانی جنت آن چنان بزرگ و گوارايند، که کسی آن را ندیده و نشنیده است. از الله تعالی دعا می کنیم، که همه نماز گذاران را از آن بانصیب بگرداند.

فهرست

عاقبت سستی در نماز

الله سبحانه وتعالى می فرماید: (فويل للمصلين الذين هم عن صلاتهم ساهون) (الماعون)
یعنی: (وای بر حال آن نماز گذارانی، که در گذاریدن نمازهایشان سستی می نمایند، در این آیت
کریمه الله تعالی آن اشخاصی را، که به نماز خواندن پایبند نیستند و آن را به طور درست نمی
خوانند، تهدید و عذاب دوزخ کرده اند، این چنین در جای دیگری از احوال دوزخیان چنین خبر می
دهد: (ماسلکم فی سقرقالوا لم نكن من المصلين) " المدثر: یعنی: از دوزخیان می پرسند:
چه چیز شما را به دوزخ درآورد؟ آنان در جواب می گویند: ما از جمله نماز گذاران نبودیم. رسول
اکرم (صلی الله علیه وسلم) می فرمایند:

(بين العبد وبين الكفر ترك الصلاة) " رواه مسلم " یعنی: در بین بنده و بین کفر امر فرق گذارنده
ترك نماز است، از این حدیث شریف دانسته می شود: که رفتار بی نماز به رفتار کافر مانند می
باشد: این نماز است که در ظاهر مسلمان را از کافر فرق می کند، این معنا را رسول اکرم (ص)
در حیث دیگری چنین بیان کرده است: (من استقبل قبلتنا وصلی صلاتنا وأكل ذبیحتنا فهو
المسلم) " رواه شیخان و غیرهما. "

یعنی: هر که هنگام نماز رو به قبله ما بگرداند و مثل ما نماز بخواند و از گوشت (ذبیحه) ما
بخورد پس وی مسلمان می باشد.

در این حدیث شریف رسول الله (ص) یکی از علامت های شناختن مسلمان مثل ما نماز
خواندن را گفته اند.

در آنچه گذشت دو چیز ثابت می گردد، اول این، که مسلمان را با نماز خواندن شناخته می شود
دیگر این که بی نماز دوزخی است، این معنا را رسول الله (ص) چنین بیان کرده است:
(من حافظ علیها کانت له نورا و برهانا و نجات یوم القيامة و من لم یحفظ علیها لم تکن له نورا ولا
برهانا ولا نجات و کان یوم القيامة مع قارون وهامان و أبي بن خلف) " رواه أحمد والدارمی والبیهقی
والطبرانی وابن حبان وقال المنذري إسناده أحمد جيد كما في المرقاة. "

یعنی هر که به این پنج وقت نماز پایبندی نماید برایش فردای قیامت نور و برهان و نجات خواهد
بود، کسی به آن پایبند نباشد برایش نه نور است و نه برهان و نه نجات، او همراه قارون، فرعون،
هامان و ابی پسر خلف در دوزخ خواهد بود. از این حدیث شریف ظاهر می گردد، که بی
نماز همراه این بد بخت ترین کافران در سوخت و گداز بی نمازی خواهد بود، پس کسی ایمان به
الله تعالی و به روز قیامت دارد باید هرگز نماز را ترك نکند، از همین جهت امام ترمذی از عبد الله
ابن شکیك روایت می کند که گفت:

(كان أصحاب رسول الله صلى الله عليه وسلم لا يرون شيئا من الأعمال تركه كفر غير الصلاة) " رواه
الترمذی. "

صحابگان پیغمبر الله تعالی ترك هیچ عملی را جز ترك نماز کفر نمی دانستند.

حکم بی نماز امامان اهل سنت و جماعت

باید بدانی برادر مسلمان ، که بی نمازان در حقیقت دو طایفه اند: طایفه اول آن بی نمازان و فاسقانی اند که از جهت تنبلی و سستی نماز را ترك کرده اند. اما قسم دوم آن اشخاصی اند که فرضیت نماز را اعتراف ندارند و یا خواندن آن را ضرور نمی دانند. اما حکم طایفه اول .

حنفی مذهبانی کسی را که نماز را از جهت تنبلی و سستی ترك می کنند فاسق منامند و او را به زندان کردن تا نماز خوان شدنش و دره سخت زدن تا که از بدنش خون جاری شود حکم کرده اند. اگر توبه نکند تا مرگ باید زندانی شود. لکن تا زمانی که فرضیت نماز را انکار نکند یا آنرا ناچیز نداند حکم به کفر کرده نمی شود و کشته نگردد.

اما در نزد شافعی و مالکی و حنبلی مذهبانی او را مثل مرتد تا سه روز مهلت داده می شود. اگر در این مدت توبه کند و نماز بخواند رها کرده می شود و اگر توبه نکند به جزا کشته خواهد شد. از بین این چهار امام تنها در نزد امام احمد او را همچون کافر کشته می شود . اما طایفه دوم : یعنی کسانی که نماز را منکر میباشند نزد امامان چهار مذهب حکم به کفر شده و جزایشان اعدام است.

نماز مطلوب

الله سبحانه و تعالی می فرماید:

(قد أفلح المؤمنون الذين هم في صلاتهم خاشعون) (المؤمنون: 1)

یعنی: بتحقیق نجات یافتند مؤمنان ، آنانی که در نماز هایشان فروتنی کنند" از این آیت کریمه دانسته می شود، که آن مؤمنان نماز خوان کامیاب میگرددند و نجات می یابند که نماز های خود را با هوش یعنی با فروتنی و گریه و زاری خاص از برای الله تعالی می خوانند. از همین رو با شتاب

نماز خواندن ,ركوع وسجده و قیام و جلسه را درست انجام ندادن برای قبول شدن نماز و سبب نجات گشتن آن ضررهای جدی را به بارمی آورد. آن نمازی که باشتاب خوانده شود و سنت هابآن بجای آورده نشود خود رسول الله (ص) در باره اش می فرماید:

أذكر الموت في صلاتك فإن الرجل إذا ذكر الموت في صلاته لحي أن يحسن صلاته و صلى صلاة الرجل لا يظن أن يصلي صلاة غيرها وإياك وكل أمر يتعذر منه" رواه الديلمي وحسنه ابن حجر" یعنی: هنگام نمازت مرگ را به یاد آور. به راستی کسی مرگ را در نماز به یاد آرد البته سزاوار این است که نمازش را نیک بسازد. نمازت را مثل مردی بگذار که گمان ندارد که باز زنده بماند و دیگر بار نماز بخواند. از هر کاری که عاقبت آن پشیمانی است خودرا نگاه دار. در جای دیگری می فرماید: (صل مودعا كأنك تراه فإنه يراك) "رواه الإبراهيمي وابن النجار فهو حسن لغيره" یعنی: آن چنین به آرامی و بردباری نماز بگذار که گویا الله تعالی را بالای خود نظر کننده می بینی. اگر واقعا تو الله تعالی را نبینی او تعالی تورا مبیند.

در حدیث دیگری رسول الله (ص) می فرماید:

(أسرق الناس الذي يسرق صلاته قيل: يا رسول الله كيف يسرق صلاته؟ قال: لا يتم ركوعها ولا سجودها وأبخل الناس من يبخل بالسلام) "رواه الطبراني و الحاكم وصححه المنذري والألباني" یعنی: دزد ترین مردم آن کسی است که نماز خود را میدزد. پرسیدند یا فرستاده الله تعالی چگونه نماز خودرا دزدی میکند؟ گفت: به این طرز که ركوع وسجود خودرا پوره نمی کند. یعنی آن را باشتاب انجام می دهد. بخیل ترین مردم کسی است که در سلام دادن بخل کند. در حدیث دیگری می فرماید:

(أول شيء يرفع من هذه الأمة الخشوع حتى لا يرى فيها خاشعاً) "رواه الطبراني و حسنه الهيثمي"

یعنی: اولین کار خیر که از بین این امت برداشته میشود این خشوع یعنی خاك ساری و فروتنی است که حتي در بینشان هیچ خاك ساری را دیده نمی شود.

مادر مؤمنان عایشه رضی الله عنها نماز گذاری رسول الله (ص) را چنین صفت می کند:

(كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يبیت فينادي بلال بالأذان فيقوم فيغتسل فإني لأرى الماء ينحدر على خده وشعره ثم يخرج فيصلّي فأسمع بكائه) "رواه أبو يعلى و رجاله رجال الصحيح" یعنی: رسول الله خواب می رفتند پس او را بلال به اذانش ندا می کرد. بعد این از جایش بر میخواست و وضو می کرد، می دیدم، که آب رویش قطره_قطره می چکید سپس به مسجد می رفت ونماز میخواند ومن آواز گریه اش را میشنیدم . باوجود اینکه محمد (ص) پیغمبر الله تعالی است و او تعالی تمام گناهانش را بخشیده است باز هم فروتنی می کرد. او صلى الله عليه

وسلم بنده بودن خودرا اعلان منمود و از خوف عذاب الله تعالى گريه می کرد. چنین نماز آن نمازی است که در شریعت مطلوب بوده با فضل و کرم الله تعالى باعث نجات ما خواهد شد. دعا می کنیم که الله تعالى ما را نماز خوان واقعی بگرداند.

فهرست

آمین یا رب العالمین و صلی الله تعالى علی نبینا محمد و علی آله و أصحابه أجمعین.